

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทย ไปประเทศจีนในช่วงปี พ.ศ.2550 ถึง ปี พ.ศ. 2560

YANG JINFENG¹

ดร.รชฎ ขำบุญ²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปประเทศจีน ในช่วงปี พ.ศ.2550 ถึง ปี พ.ศ. 2560 และนำเสนอข้อมูลในรูปการบรรยาย ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนา และยังเป็นประเทศเกษตรกรรม โดยเป็นผู้ผลิตข้าวรายใหญ่อันดับที่ 6 ของโลกและเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ซึ่งประเทศจีนเป็นตลาดที่สำคัญในการนำข้าวสินค้าเกษตรและคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทยสามารถผลิตข้าวได้มากกว่าไทย จีนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญและที่ใหญ่ที่สุดของไทย ด้วยเหตุดังกล่าว จึงนำมาศึกษา

เพื่อวิเคราะห์ปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีนในช่วงปีพ.ศ.2550 ถึง ปี พ.ศ. 2560 ว่ามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ราคาน้ำมันดิบ ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย ราคาข้าวส่งออกของคู่แข่งของประเทศไทย อัตราเงินเฟ้อ รายได้ประชาชนเบื้องต้นของประเทศจีนและจำนวนประชากร ด้วย การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุนาม (Multiple Regression Analysis) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ได้แก่ คือ จำนวนประชากร ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง (เวียดนาม)

1. บทนำ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนา และยังเป็นประเทศเกษตรกรรม ผลผลิตส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ด้วยความได้เปรียบทางภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการปลูกได้เป็นอย่างดี และมีพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพหลากหลายชนิด จึงกลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ และยังเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากจนทำให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิตข้าวรายใหญ่อันดับที่ 6 ของโลก(ประมาณ 19 ล้านตัน/ปี)แต่เป็นประเทศที่ส่งออกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยข้าวที่เพาะปลูกได้ทั้งหมดครึ่งหนึ่งเป็นการบริโภคภายในประเทศและอีกครึ่งหนึ่งจะส่งออกไปขายต่างประเทศและหนึ่งในสี่ของข้าวที่ส่งออกไปขายทั่วโลกเป็นข้าวหอมมะลิไทย ส่วนคู่แข่งที่สำคัญของไทยมีหลายประเทศเช่น เวียดนาม บราซิล โดยขณะนี้เวียดนามสามารถผลิตข้าวได้มากกว่าไทย (ประมาณ 24 ล้านตัน/ปี) และสามารถส่งออกข้าวเป็นอันดับ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาหลัก

สองของโลก นอกจากนี้ในอนาคตอันใกล้ไทยยังมีคู่แข่งสำคัญคืออินเดีย ซึ่งขณะนี้ตั้งส่งออกข้าว ด้วยเหตุผลเพื่อการบริโภคภายในและเก็บสต็อกเพื่อความปลอดภัยทางอาหาร ทำให้ไทยครองตลาดข้าวหนึ่งในแอฟริกา แต่หากอินเดียเปลี่ยนนโยบายดังกล่าว ตลาดข้าวในไทยอาจลดลงกว่าร้อยละ 50 เนื่องจากข้าวในอินเดียมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าไทย แม้คุณภาพจะดีกว่าแต่ก็เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเพราะราคาถูก นอกจากนี้พม่าก็เป็นคู่แข่งที่ควรจับตามอง เนื่องจากตั้งแต่ปี 2009 สามารถส่งออกข้าวได้ถึง 1 ล้านตัน ทำให้พม่าเริ่มต้นตัวในการสนับสนุนการส่งออกข้าวและพื้นที่ในพม่าก็มีชลประทานธรรมชาติที่ดี อีกทั้งในอดีตพม่าเคยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ 1 ของโลกมาแล้ว (กอบสุข เอี่ยมสุรีย์, 2011)

ตารางที่ 1.1 แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยปริมาณ (กิโลกรัม), มูลค่า (บาท)

ที่มา: สำนักวางแผนเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของ กรมศุลกากร

ปี	2013		2014		2015		2016	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มกราคม	187,391,117	5,681,102,122	190,452,591	5,302,465,023	138,864,594	4,391,238,111	192,083,454	4,596,989,026
กุมภาพันธ์	143,917,355	4,536,871,478	157,529,293	4,484,341,607	154,477,112	4,050,920,437	207,367,227	4,875,661,564
มีนาคม	151,791,603	4,909,633,555	158,506,470	4,534,136,903	191,169,892	4,811,175,591	229,247,192	5,143,754,375
เมษายน	123,626,230	3,849,076,983	126,190,246	3,620,542,203	177,488,429	4,465,821,183	184,185,472	3,832,645,629
พฤษภาคม	185,795,651	5,165,989,412	128,107,871	3,743,019,800	201,426,879	4,531,838,058	197,048,053	4,383,133,829
มิถุนายน	134,282,319	4,231,269,978	146,780,096	4,037,520,730	133,030,819	3,551,180,771	197,190,211	4,430,180,084
กรกฎาคม	171,025,997	5,331,350,250	133,009,525	3,901,975,210	134,857,039	3,825,322,463	129,253,243	3,312,388,526
สิงหาคม	165,135,161	5,245,302,222	152,864,557	3,917,182,752	149,975,171	3,876,099,169	182,511,591	4,244,213,263
กันยายน	107,333,797	3,751,328,830	113,178,733	3,488,712,726	116,420,837	3,705,965,727	158,165,102	3,806,608,427
ตุลาคม	142,983,116	4,621,653,609	226,692,861	5,225,212,980	181,474,087	4,388,770,447	148,491,775	3,753,459,335
พฤศจิกายน	189,451,477	5,928,480,287	139,581,933	4,360,164,306	154,569,348	4,688,674,092	202,900,869	4,906,394,582
ธันวาคม	212,456,633	6,227,929,752	196,778,703	5,541,702,006	253,459,550	6,543,149,383	336,287,581	6,655,313,310
รวม/Total	1,915,190,456	59,479,988,478	1,869,672,879	52,156,976,246	1,987,213,757	52,830,155,432	2,364,731,770	53,940,741,950

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปยังประเทศต่างๆ นั้น มีแนวโน้มสูงขึ้นจากปริมาณ 1,987,213,757 กิโลกรัม และมูลค่า 52,830,155,432 บาท ในปี 2015 เพิ่มเป็น ปริมาณ 2,364,731,770 กิโลกรัม และมูลค่า 53,940,741,950 บาท ในปี 2016

เดือนมิถุนายน 2559 กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA) คาดการณ์ว่าปีการผลิต 2558/59 จะมีผลผลิตประมาณ 470.89 ล้านตัน ลดลงจากปี 2557/58 ซึ่งมีปริมาณ 478.73 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 1.64 เนื่องจากปริมาณผลผลิตข้าวของอินเดียลดลงเป็น 103.50 ล้านตัน และคาดการณ์ว่าอินโดนีเซีย เวียดนามพม่าฟิลิปปินส์ปากีสถาน สหรัฐฯ และกัมพูชาจะมีผลผลิตข้าวลดลงเป็น 35.30 ล้านตัน 28.10 ล้านตัน 12.20 ล้านตัน 11.35 ล้านตัน 6.70 ล้านตัน 6.11 ล้านตัน และ 4.35 ตามลำดับปี 2559 คาดว่า จะมีการบริโภคประมาณ 478.66 ล้านตัน ลดลงจากปี 2558 ซึ่งมีประมาณ 478.68 คิดเป็นร้อยละ 0.004 เนื่องจากอินโดนีเซีย เวียดนามไนจีเรียและสหรัฐฯ จะมีการบริโภคข้าวที่ลดลงเป็นประมาณ 38.10 ล้านตัน 21.85 ล้านตัน 5.40 ล้านตัน และ 3.85 ล้านตัน ตามลำดับ เนื่องจากปี 2559 คาดว่าการค้าข้าวโลกจะมีประมาณ 41.35 ล้านตัน ลดลงจากการค้าข้าวโลก ปี 2558 ซึ่งมีประมาณ 42.80 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 3.39 เนื่องจากคาดการณ์ว่าจีน ไนจีเรียฟิลิปปินส์ มาเลเซียและโกตดิวัวร์จะนำเข้าข้าวลดลงเป็น 5 ล้านตัน 2.30 ล้านตัน 1.80 ล้านตัน 1.02 ล้านตัน และ 1 ล้านตัน ตามลำดับ ในขณะที่อินเดียและสหรัฐฯ

จะส่งออกข้าวลดลงเป็น 9 ล้านตัน และ 3.33 ล้านตัน ตามลำดับปริมาณสต็อกข้าวต้นปี 2558/59 คาดการณ์ว่าจะอยู่ที่ประมาณ 114.39 ล้านตันเพิ่มขึ้นจากปี 2557/58 ซึ่งมีประมาณ 114.34 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.04 และในปี 2558 จีน และสหรัฐฯ มีผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งฟิลิปปินส์มีผลผลิตและการนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้นทำให้ทั้งสามประเทศมีสต็อกข้าวเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 57.44 ล้านตัน 1.55 ล้านตัน และ 2.21 ล้านตัน ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าข้าวจะเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ก็ตาม แต่ปริมาณการส่งออกนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน และการที่ปริมาณการส่งออกข้าวที่เปลี่ยนไปนั้นเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเพราะด้วยด้านสภาพดินฟ้าอากาศ ด้านศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองประเทศจีนเป็นตลาดที่สำคัญในการนำเข้าข้าวสินค้าเกษตร ซึ่งในแต่ละปีมีปริมาณนำเข้าสินค้าเกษตรสูงที่น่าสนใจอย่างเช่น ข้าว มันสำปะหลัง ทุเรียนสด ฯลฯ ซึ่งข้าวก็กลายเป็นเรื่องที่น่าสนใจด้านคว่ำอย่างยิ่ง จึงนำมาศึกษาเพื่อที่จะทำให้ทราบถึงศักยภาพในการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน และทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวไปประเทศจีนรวมถึงสภาพทั่วไป ปัญหาและแนวโน้มในการปรับปรุงพัฒนา เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการส่งออกข้าวของประเทศไทยและทำให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกต่อไป

2.วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ทั่วไป แนวโน้มมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวไทยไปสู่ประเทศจีน

3. ขอบเขตของการศึกษา

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงปริมาณที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปประเทศจีนข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นข้อมูลรายไตรมาส มีดังต่อไปนี้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ราคาน้ำมัน ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย ราคาข้าวส่งออกของคู่แข่งของประเทศไทย อัตราเงินเฟ้อ รายได้ประชาชนเบื้องต้นของประเทศจีน จำนวนประชากรของประเทศจีน โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดในช่วงปี 2550-2560 ในการศึกษาถึงภาวะและสถานการณ์ทั่วไปของการส่งออกข้าวไทย และวิเคราะห์แนวโน้มรวมถึงการพยากรณ์ปริมาณการส่งออกข้าวไทยไปประเทศจีนในอนาคต

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของการผลิตและการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศจีนสามารถใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการส่งออกข้าวไทยให้มากขึ้นได้ในอนาคตนอกจากนี้การวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกทำให้ทราบถึงแนวโน้มการส่งออกข้าวไทยว่าจะจะไปอย่างไร เป็นไปในทิศทางใดในอนาคต ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหารวมถึงอุปสรรคต่าง ๆ นำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายมาตรการ และแผนพัฒนากำลังการผลิต การวางแผนการตลาด เพื่อให้การส่งออกเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร

ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการกำหนดและวางแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขันและทำการพัฒนาเพื่อสร้างผลผลิตให้ได้สูงยิ่งขึ้นพร้อมกับสร้างมาตรฐานในสินค้าให้เป็นที่ยอมรับให้มากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค่าปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุนามด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีนคือดังต่อไปนี้

ปัจจัย	แหล่งอ้างอิง
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	สุภาวดี ภัทรสถาพรชัย (2554), Boon song Teriyapirom (2556)
ราคาน้ำมันดิบ	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย	ดวงเนตร เชียงเห็น (2540), ชุมพล โคกทัพ (2548), Ghoshray (2551), Tangzhimin และ Chen Fengyuan (2555)
ราคาข้าวส่งออกของคู่แข่งของประเทศไทย	ปทุมวรรณ ทองนพเนื่อ (2553), พนิตนาฏ ยวงศิริ (2553)
อัตราเงินเฟ้อ	ทฤษฎีอุปสงค์
รายได้ประชาชนเบื้องต้นของประเทศจีน	Tangzhimin และ Chen Fengyuan (2555), Ghoshray (2551)
จำนวนประชากร	ทฤษฎีอุปสงค์, ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบของสมการแลกเปลี่ยน

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาจะใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ในระหว่างปี 2550 – 2560 เพื่อใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน โดยสามารถแบ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2
ค่าคงที่	-10964.45	-3093.314
EX	109.351	59.14092
OIL	-3.108386	-10.04355*
PRICE	-2.702049*	-2.885405*
CPRICE	2.872842*	3.588846*
INF	-49.68615	45.17960*
INC	0.130814	
POP	1.16E-05*	
R-square	0.637058	0.604585
F-stats	31.09321	38.53047
Probability	0.0000	0.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

การหาความสัมพันธ์โดยใช้ Multiple Regression Analysis ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) ในรูปแบบจำลองต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

แบบจำลองที่ 1

$$EXP = \beta_0 + \beta_1 EX + \beta_2 OIL + \beta_3 PRICE + \beta_4 CPRICE + \beta_5 INF + \beta_6 INC + \beta_7 POP$$

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ได้แก่ คือ จำนวนประชากร ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง (เวียดนาม) ซึ่งราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีนในทิศทางตรงกันข้าม ในขณะที่ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยมีผลในทิศทางเดียวกัน

แบบจำลองที่ 2 ตัดปัจจัยที่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

$$EXP = \beta_0 + \beta_1 EX + \beta_2 OIL + \beta_3 PRICE + \beta_4 CPRICE + \beta_5 INF$$

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ได้แก่ คือ ราคาน้ำมันดิบ อัตราเงินเฟ้อ ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง (เวียดนาม) ซึ่งราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย และราคาน้ำมันมีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีนในทิศทางตรงกันข้าม ในขณะที่ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยและอัตราเงินเฟ้อมีผลในทิศทางเดียวกัน

การศึกษาในครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ได้แก่ คือ จำนวนประชากร ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง (เวียดนาม) ซึ่งราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย มีผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีนในทิศทางตรงกันข้าม ในขณะที่ราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยมีผลในทิศทางเดียวกัน

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร เพื่อให้ข้อมูลของผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ที่มีความสนใจที่จะทำการศึกษาสามารถเพิ่มการทดสอบผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ที่ผลต่อปริมาณการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรนั้น ๆ ได้เช่นกัน เพื่อความเข้าใจที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกได้อีกด้วยเช่นกัน การใช้ผลลัพธ์ที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้อาจไม่สามารถนำเสนอผลลัพธ์ได้เช่นเดิมตลอดไป การศึกษาซ้ำ ๆ เพื่อวัดระดับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจะช่วยให้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษางานวิจัยอ้างอิงเพิ่มเติม เพื่อศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลต่อปริมาณการส่งออกได้เช่นกัน
2. เมื่อมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม การเลือกใช้แบบจำลองให้มีความเหมาะสม จะสามารถทำให้อภิปรายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. การศึกษาอาจสามารถเปรียบเทียบปัจจัยของผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ ที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกได้ด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

- ชลธิชา มูลวงศ์เพ็ชร (2553). รายงานการวิจัยเรื่องพยากรณ์แนวโน้มรายเดือนของการส่งออกข้าวของประเทศไทย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- ชุมพล โคกทัพ. (2548). การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ดวงเนตร เชียงเห็น. (2540). การวิเคราะห์อุปทานการสนองตอบข้าวไทย. การค้นคว้าอิสระ ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เทิดศักดิ์ ศรีสุรพล, วิจักกณ์ ศิริแสง, มงคล ลีลาธรรม. (2538). เศรษฐศาสตร์ มหภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ :ราชภัฏสวนดุสิต.
- นิธิ นิยมธรรม. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาขายส่งข้าวหอมมะลิในตลาดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บุญดง หันจางสิทธิ์. (2543). เศรษฐศาสตร์ มหภาค. กรุงเทพฯ :โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ปทุมวรรณ ทองนพเนื้อ (2553). พยากรณ์แนวโน้มการส่งออกเงาะสดของไทย. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประพันธ์ เศวตนันท์. (2543). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ มหภาค(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา อริยะวงศ์. (2550) การพยากรณ์มูลค่าการส่งออกกาแฟดิบโดยวิธีอาร์ม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- พนิตนาฏ ยวงศิริ. (2553). การเปรียบเทียบศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนาม. งานวิจัยอิสระเศรษฐศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาวดี ภัทรสถาพรชัย. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาข้าวขาว 5% ในตลาดสินค้าเกษตร ล่วงหน้าแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อัครพงศ์ อ้นทอง. 2555. เศรษฐมิติว่าด้วยการท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.
- Fisher, L. (1911). The purchasing power of money, its determination and relation to credit, interest and crises. United State of America: The Online Library of Liberty.
- Ghoshray, A. (2011). Underlying trends and international price transmission of agricultural commodities. Asian Development Bank. ADB Economics Working Paper Series No. 257. Metro Manila, Philippines.